

Kungl. Utrikesdepartementet.

Avd:

Grupp:

Mål: 33

Kelly, James.

Dahm

Nielsen

Bulman, Beaumann, Beumer

Gruenther

1284

Utdrag ur personligt och strängt förtroligt
handbrev från envoyén Engzell, Helsingfors, till
utrikesrådet Jarring, dagtecknat den 7 februari
1955.

D. (Dahm) nämnde vidare, att den nyligen enligt
pressen frigivne engelske kaptenen James Kelly (?) också
satt i Wladimir. Kanske kunde han ha några upplysningar,
menade D.

1285

Avskrift av chiffterelegram från UD till
beskickningen i London, avsänt den 11/2-55.

Nr. 12

Kan några närmare uppgifter erhållas om fullständigt
namn och adress på en för någon tid sedan från Sovjet-
unionen frigiven engelsk kapten James Kelly (?). Han
lär ha suttit i fängelset i Wladimir och kan eventuellt
ha uppgifter om Wallenberg.

Utdrag ur "Kommentarer till Richard Dahms utsaga".

James Kelly (Ej känd tidigare).

Stockholm den 15 februari 1955.

Undert. Otto Danielsson
kriminalkommissarie.

1286

Avskrift av chifferteleggram från UD till
beskickningen i London, avsänt den 7/3-55.

Nr. 20

Vårt ch 12. Kan något sägas?

Avskrift av chiffterelegram från UD till
beskickningen i London, avsänt den 26/3-55.

Nr. 24.

Edert ll. Ytterst angeläget erfara om någonting
kunnat utrönas angående engelsmannen ifråga.

Avskrift av chiffterelegram från beskickningen
i London till UD, inkom den 16/4-55.

Nr.23

Edert chiffer 24.

Foreign Office utlovar svar snarast.

Avskrift av chifffertelegram från UD till
beskickningen i London, avsänt den 12 maj 1955.

Nr. 34

Edert 23. Kan verkligen icke Foreign Office åstadkomma något svar? Vi ställde frågan den 11 februari. Eller bör vi genom ambassaden i Moskva söka kontakt med engelsmännen där? Hur bedömer ni saken?

Från London

Avsänt den 12 / 5 19 55 kl. telex

Inkom den 12 / 5 19 55 kl. 1550

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2

28.

Vårt chiffer 23. Foreign Office idag meddelat vi förhindrade direkt kontakta engelsmannen men kunna dock genom ministeriet skriftligen framställa frågor till honom. War Office förklarat sig villigt cirkulera uppgifter till andra brittiska f.d. fångar, som möjligen kunnat ha kontakt med Wallenberg, om signalement med fotografi erhålles. Tacksam instruktion.

Hägglöf

KOPIA KOPIA

Avskrift av handbrev från ambassadören
Hägglöf, London, till kabinettssekreterare
Lundberg, dagtecknat den 14 maj 1955.

Det tog lång tid att få Foreign Office
att svara på vår fråga om Kelly/Wallenberg.

Av ett meddelande från UD, som jag emottog ,
sedan vi sänt vårt telegramsvar, förstår jag att Ni
känt någon otålighet. Jag förstår det, men jag
vill gärna begagna tillfället för att framhålla att
det icke är mycken mening i att vara otålig.
Foreign Office är mer och mer överlastat med
arbete. Jag har de sista veckorna hört ständig
jämmer av min österrikiske kollega, som hittills
icke haft någon erfarenhet av London och som finner
det "obegripligt" att allt går så långsamt i F.O.
Det gör det - och det lär inte bli någon ändring.
Dels är det ständig o stigande personalbrist,
dels är det en ren temperamentssak.

Jag närsluter avskrift av handbrev från Foreign
Office. Det är väl i sak rätt tillfredsställande.

Avskrift av avskrift.

CONFIDENTIAL

FOREIGN OFFICE, S.W.1.

May 12, 1955.

Översänt med hbr från Hägglöf till Lundberg
den 14 maj 1955 (~~finnes endast å huv.doss~~)

Dear Mr. Jonsson,

As I promised when you called this morning, I confirm our conversation about the steps to be taken in the search for news of Mr. Wallenberg.

We shall be glad to forward to Kelly's last-known address any letter you wish to write, or, if you care to let us have a list of the questions you wish to ask, the War Office will approach Kelly on your behalf.

With regard to the request to have an enquiry about Mr. Wallenberg included in the questionnaire given to prisoners returning from the Soviet Union, we see no difficulty in this. It is suggested, therefore, that you should supply us with a description of Mr. Wallenberg, including, if possible, a photograph to facilitate identification, and as soon as this information is received, we will arrange for these details to be included in the briefs of the interrogators dealing with ex-Soviet prisoners.

I much hope that enquiries on these lines will produce some results.

Yours sincerely,

s/E.F. Given

Monsieur A.A. Jonsson,
The Swedish Embassy,
29 Portland Place,
W.1.

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från utrikesrådet Jarring, till ambassadören
Hägglöf, London, dagtecknat den 17 maj 1955.

Med anledning av edert sista meddelande i särskild ordning angående f.d. brittiske fången i Sovjetunionen Kelly vore jag Dig tacksam om Du kunde få brittiska vederbörande att låta Kelly utpeka om han i Sovjetunionen sett eller påträffat någon av de personer, vars fotografier finnas på bifogade två kort. Det vore vidare angeläget att han tillfrågades, om han påträffat någon svensk över huvud taget under sina år i Sovjetunionen. Han får icke tillfrågas direkt, om han sett Wallenberg. Om han skulle uppgiva, att han påträffat någon svensk, bör han utfrågas om namnet, detta bör alltså framkomma spontant utan någon ledtråd från namnet Wallenberg. Vidare bör han ange allt vad han vet om svensken ifråga: utseende, längd, hårfärg och annat som kan bidra till att ge ett klart signalement. Vidare är vi intresserade av att få erfara namn, nummer och geografisk belägenhet för det läger, vari han sammanträffat med svensken ifråga, varifrån denne svensk kommit och andra uppgifter, som kan tänkas vara av intresse för oss.

Vi är självfallet tacksamma, om briterne ville utfråga andra fångar, som varit i Sovjetunionen, efter ungefär samma linjer som ovan angivits.

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från t.f. chargé d'affaires Sverker Åström,
London, till utrikesrådet Jarring, dagtecknat den
5 juli 1955.

./.
Åberopande Ditt brev den 17 maj till ambassadören
ber jag att härmed i avskrift jämte bilaga få överlämna
en uppteckning, som i går överlämnades till mig i Foreign
Office rörande vissa frågor ställda till den brittiske sol-
daten Kelly. Något meddelande utöver vad som står i upp-
teckningen lämnades icke, men man bekräftade uttryckligen
det löfte, som givits i brevet den 12 maj (i avskrift in-
samt med bläckbrev från ambassadören till kabinettssekre-
teraren), om att de myndigheter, som syssla med förhör med
fångar och flyktingar från Sovjetunionen, skola få tillgång
till fotografier av och upplysningar om Wallenberg.

./.
De två arken med fotografier återställas härjämte
för att vederbörande hemma skola få tillfälle att taga del
av de efter Kellys anvisningar gjorda anteckningarna, till
vilka hänvisas i uppteckningen. Foreign Office önskar
emellertid få fotografierna tillbaka (eller eventuellt
annat motsvarande material) för att enligt det tidigare
nämnda löftet informera och instruera myndigheterna.

Avskrift.

CONFIDENTIAL.

SWEDISH REQUEST FOR HELP IN TRACING MR. RAOUL WALLENBERG.

We have now had Kelly interviewed and he has been shown the attached photographs. He found it rather difficult to imagine them probably with shorn heads and emaciated features, but he has however marked some of them, as shown. He was unable to identify any of them as being Wallenberg, nor did he mention the name during the course of questioning.

He did, however, during his imprisonment know three Swedes, whole details are as follows:-

(a) NEILSEN

Description:	Height	about 5ft 5 ins.
	Age	about 30
	Build	stocky
	Hair	dark, but as with all prisoners machine shorn
	Habits	finger-nail biter

His general appearance was aggressive, and he claimed to be an amateur boxer of some repute, stating that he took part in the Olympic Games of 1936.

He had been accused of working for the U.S.A. against the U.S.S.R. in 1946, and was confined with KELLY in a cell at Potsdam about November 1946. He spoke English with KELLY, and told him that he had been badly treated. He wore American trousers, and he used American Palmolive soap, which had probably been given him in order to extract information.

(b) BULMAN (Could be Beaumann, or Beumer)

Description:	Height	about 5 ft 8 ins.
	Age	about 35
	Weight	about 9 stones
	Hair	he grew a beard sandy in colour
	Walk	he limped slightly, had a stiff left leg
	Habits	a keen chess-player

In civilian life he was a salesman, probably with his own business, and had been trying to write a book. A Swede, he had fought with the Germans during the war with the German equivalent rank of Captain. It is likely that on capture he had been accused of activities with the Germans during the war. He was arrested with ten Finns, (n.b. his wife may be Finnish), and was sentenced to eight years. He went to prison with the Finns; he did not appear to have suffered unduly, and while in his first prison had made chess-sets. He moved into a cell at Vladimir, (160-180 km from Moscow on the route for Gorki), about September, 1948. He shared the cell with KELLY, (with whom he spoke in an English better than Neils-

sen's), one Korean, one German, two Ukrainians, two Japanese, and two Estonians, (to whom he was able to converse in their own language).

(c) GRUENTHER

Gruenther was the only other Swede in the goal at Vladimir.

He was a chess-player, and KELLY was anxious to meet him but never succeeded in doing so.

For your information KELLY is still in a highly nervous state as the result of his experiences, and had to be approached very delicately. The revival of memories which are connected with a difficult and painful period of his life must necessarily take time, but it thought that as a result of the interview his mind may be mulling over the questions directed at him, and in time something else may emerge.

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
chargé d'aff. Åström, London, till utrikesrådet
Jarring, dagtecknat den 30 juli 1955.

I anslutning till mitt brev den 5 juli ber jag få
nämna, att vi i förrgår fick ett telefonsamtal från Kelly,
som önskade besöka beskickningen för att, som han sade, få
bekräftat, att den person, som sökt honom för samtal om hans
upplevelser i Ryssland, "kom från svenska ambassaden". Jag
tog kontakt med vederbörande i Foreign Office och sade, att
vi hade för avsikt att taga emot Kelly. Min kontaktman sva-
rade, efter samråd med vederbörande interna myndigheter, att
man skulle vara mycket tacksam, om vi i vårt samtal med Kelly
klargjorde, att den, som samtalat med honom, handlat på upp-
drag av Foreign Office efter svenska ambassadens hemställan.

Kelly mottogs av Odevall i går. Han föreföll att vara
en hygglig och öppen ung man, som icke hade långt på väg att
bliva fullständigt återställd efter de ~~chock~~chockskador, som han
helt naturligt ådragit sig under sin fängelsetid. Han tycktes
lättad över att få den önskade bekräftelsen på att hans kon-
taktman varit bona fide och berättade självmant och gärna om
sina upplevelser i Ryssland. Han skulle i september fara
på semester till Tyskland och där bl.a. sammanträffa med
kamrater från fängelsetiden. Han erbjöd sig att vara behjälp-
lig vid våra särskilda efterforskningar i den mån han så
kunde. Odevall tog reda på hans telefonnummer och adress.

Jag har tänkt att vid tillfälle nämna i Foreign Office,
att vi ha för avsikt att någon gång efter Kellys återkomst
från Tyskland taga kontakt med honom för att fråga, om han
råkat sina kamrater och om han erfarit något av intresse.
Det naturliga vore, att jag gjorde detta i samband med över-
lämnande av de fotografier, som jag återsände till Dig med
mitt ovannämnda brev. Överhuvud vore jag tacksam att så
snart som möjligt bliva satt i tillfälle att överlämna dessa
fotografier. Här är ju fråga om ett generöst brittiskt er-
bjudande av ett potentiellt mycket stort värde i de här ifrå-
gavarande efterforskningarna. Sett ur brittisk synpunkt är

det kanske litet förvånande om vi förefalla att dröja
med att begagna oss av erbjudandet.

5 augusti 1955

Stockholm den 5 augusti 1955

Strängt förtroligt.

ang. Kelly

Broder,

Åberopande Ditt handbrev den 30 juli angående Kelly
ber jag härmed få återsända de önskade fotografierna.

Vi äro mycket tacksamma för det brittiska erbjudan-
det om fortsatta efterforskningar och emotse även med
stort intresse vad Kelly kan ha att förtälja efter åter-
komsten från Tyskland.

u/Jarring

.f. Chargé d'affaires Åström
l o n d o n.

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
ambassadören Hägglöf, London, till utrikesrådet
Jarring, dagtecknat den 4 november 1955.

Åberopande Ditt handbrev den 5 augusti 1955 till
Åström angående Kelly ber jag få meddela, att hans semester-
resa först uppsköts till slutet av oktober och därefter
inställdes.

Därför har jag tyvärr intet att inberätta i detta
ärende.

Kelly

Utdrag ur P.M. ang.samtal med
Josef Mieszkowski.

I samma fängelse /Vladimir Oblastnoj/ träffade han vidare några japanska militärer som tillfångatogs i Manchuriet samt några engelska (bl.a. en kapten vid namn Kelly) och amerikanska officerare som kort efter kriget gripits av ryssarna i Wien och Berlin för obehörigt överskridande av zongränserna.

Warszawa den 12 december 1956.

PM

angående samtal med tyske medborgaren bilreparatören Fritz Sperlich, född den 18 december 1924, hållet söndagen den 19 maj 1957 i dennes bostad i Reutlingen, Marktplatz 10.

På fråga om Sperlich träffat eller hört talas om någon svensk fånge i Sovjetunionen, förklarade han, att hans minne i detta avseende är mycket dåligt, men han tror sig dock kunna erinra sig att han i Wladimirfängelset hört talas om att en svensk skulle finnas insatt där.

Beträffande sin vistelse i olika ryska läger och fångelser lämnade Sperlich följande redogörelse.

Den 11 maj 1945 blev Sperlich av ryssarna tagen som krigsfånge i Sneya i Tjeckoslovakien. Han hade dittills tjänstgjort som underofficer i tyska krigsmakten. En dag efter tillfångatagandet lyckades Sperlich tillsammans med några andra fångar fly och till fots nådde de så småningom Freistadt i Österrike, där amerikanare på nytt tog gruppen i fångenskap. Två dagar senare överlämnade amerikanarna den omdömda gruppen till ryssarna och Sperlich kom härigenom till ett fångläger i Zwettel strax väster om Wien. Där hade ryssarna inrättat ett stort fångläger. Cirka två månader senare fick Sperlich tillsammans med ungefär 5.000 andra fångar marschera till Bratislava i Tjeckoslovakien, dit han ankom omkring mitten av juli 1945. Han fick förbli där i två - tre veckor, varefter han fick medfölja en järnvägstransport till Focsani. Efter omkring en månad förflyttades Sperlich till ett samlingsläger, benämnt Zysran, intill Wolga och fick vara kvar där i 16 dagar, varefter han (i slutet av september 1945) överfördes till Nowo Spask, ett läger i en liten by intill Zysran. I Nowo Spask fick Sperlich arbeta i lägret i omkring två månader. Sedan flyttades han till ett läger i Batraki, också beläget intill Wolga. I maj 1946 omhändertogs Sperlich av NKVD-per-

sonal och därvid transporterades han till Kujbyschew intill Wolga. Där insattes han i ett undersökningsfängelse och blev den 20 juli 1946 dömd till 12 års fängelse.

I december 1946 överflyttades Sperlich till fängelset i Wladimir, där han insattes i den stora fängelsebyggnaden. Sperlich kände ej till vad denna fängelsebyggnad hade för corpus-beteckning, men av en av honom upprättad skiss torde framgå, att han avser corpus III. Sperlich förklarade vidare, att det nu var honom omöjligt att komma ihåg i vilka olika celler han suttit i.

På fråga om Sperlich någonsin varit i sjukhusbyggnaden i Wladimir, svarade han, att han varit där två gånger. Först hade han varit där under cirka en månad i början av 1949, varvid han fått dela en cell troligen i II. Stock med konsul Hermann S t r e c k e r . Sperlich var i sjukhuset för andra gången under cirka 14 dagar under sommaren 1950. Då fick han dela cell med en ryss vid namn T s c h a s c h i n . Förutom dessa båda tillfällen satt Sperlich hela tiden i corpus III. Han kunde emellertid erinra sig att han dessutom varit omplacerad i en annan byggnad under en kortare tid, då corpus III renoverades. Sperlich kunde ej påminna sig tidpunkten härför.

Som förut framhållits har Sperlich i Wladimir hört talas om att en svensk skulle finnas insatt där. Vid ett tillfälle, troligen 1951, då Sperlich satt i en cell tillsammans med japanen T o m u r a och ytterligare en japan, vars namn Sperlich glömt, tre ester, varav han endast påminner sig namnet på en, nämligen S o r g u s , samt två eller tre ryssar (namnen kommer Sperlich ej ihåg), infördes ytterligare en ryss i cellen, som var belägen i II. Stock i corpus III. Sperlich har också glömt namnet på den ryss, som infördes i cellen. Som brukligt var ställdes genast frågan till den nytillkomne: med vem har Du tidigare suttit tillsammans? Ryssen omtalade då att han närmast kom från en cell (troligen angavs också

cellnumret, men detta har Sperlich glömt), sannolikt i samma väningsplan, och att han som medfångar där haft ryssar, en japan och en svensk. Möjligen hade svenskens namn nämnts, men Sperlich kunde ej längre erinra sig detta. Han hade ej vidare talat med ryssen angående nämnda förhållanden.

Sperlich hölls kvar i Wladimir till 1 maj 1953. Då överflyttades han till Tapiaw intill Königsberg, där han kvarblev till den 23 december 1953. Sistnämnda dag transporterades han till Fürstenwalde och kom därifrån till Berlin-Charlottenburg, varifrån han medföljde ett flygplan till Hannover. Den 16 januari 1954 inträffade han i Friedland.

Beträffande medfångar i Wladimir, uppgav Sperlich, att han kände till att en engelsman vid namn K e l l y , en fransman vid namn de B o r i , en kines vid namn L i C h o - g a n och en österrikare vid namn Gustav V o g t (från Wien) suttit där.

Jag nämnde namnen Gogiberidse och Pataridse, men dessa namn sade Sperlich ingenting.

Vidare frågade jag Sperlich om han hört talas om namnen Langfelder, Wallenberg och Roedl, vartill han svarade, att så ej var fallet. Jag nämnde även att Langfelder skulle vara ungersk medborgare. I samband härmed förklarade Sperlich, att han i Wladimir träffat samman med en ungrare vid namn Laslo F i l e r .

Jag visade därefter den cellnumrering, som Supprian angivit beträffande Wladimirfängelset. Sedan Sperlich närmare tänkt efter sade han, att han troligen satt i en 16-manna-cell i II. Stock på den norra sidan, då han träffade samman med den ryss, som talat om en svensk.

Sperlich beskrev den omnämnde ryssen på följande sätt: Cirka 30 - 40 år gammal (1951), medellång med tämligen kraftigt skulderparti, blont hår och små mustascher.

Stuttgart den 21 maj 1957.

/u/ S.Lundström

Kelly

Bil. hbr Leifland-Lorentzon 15.7.57

Utdrag.

P.M. över samtal med
Ludwig Hunoldt

Av sina medfångar i Wladimir kunde Hunoldt erinra
sig följande:

Mr. Frank K e l l y , brittisk undersåte; numera
bosatt i London. F.d. fallskärmssoldat, tillfångatagen
av tyskarna vid Arnheim på hösten 1944 och från ett
tyskt fängslager i Östtyskland förad till Sovjetunionen.
"Min bäste kamrat."

Bonn den 15 juli 1957.

/u/ Leif Leifland